

Rapport 2021:2

Granskning av STs arbetslöshetskassa

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som rör arbetslöshetsförsäkringen, återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program och utbetalning av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vi granskar även Arbetsförmedlingens respektive Försäkringskassans handläggning av ärenden som rör sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Vi verkar för att de aktörer vi har tillsyn över ska tillämpa bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist, och för att säkerställa att arbetslöshetsersättning bara betalas ut till de personer som är berättigade till det.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi följer även utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som denna uppföljning ger anledning till.

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat STs arbetslöshetskassa enligt myndighetens modell för granskning av arbetslöshetskassor där både arbetslöshetskassans styrning och arbetsformer samt rättstillämpning ingår. Granskningen omfattar därför flera delar av STs arbetslöshetskassas verksamhet såsom förvaltning, organisation och ärendehandläggning.

I rapporten sammanfattas resultatet av granskningen. Resultatet av granskningen av enskilda ärenden har redovisats direkt till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av granskningen kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i den här rapporten.

Granskningen har genomförts av Pontus Lind, Camilla Pettersson, Mirella Dizdar, Tomas Wieslander och Dan Svensson. I arbetet har även Eva Nordström deltagit. Rapporten har föredragits av Pontus Lind. Vid den slutliga beredningen av ärendet har enhetscheferna Catarina Ahlgren Eklundh och Jessica Idbrant deltagit. Enhetschefen för granskningsenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 1 februari 2021

Annelie Westman
Enhetschef

Pontus Lind
Granskningsledare

Sammanfattning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat STs arbetslöshetskassa enligt vår modell för att granska arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Vi har granskat arbetslöshetskassans förvaltning och organisation för att få en bild av hur arbetslöshetskassan bedriver verksamheten. Vi har även granskat ärenden som rör arbetslöshetskassans tillämpning av bestämmelserna vid utredning och beslut av förstagångsprövade ersättningsärenden, återkravsärenden och ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter underrättelse från Arbetsförmedlingen.

STs arbetslöshetskassa har goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag

Granskningen visar att förvaltningen fungerar bra och att de organisatoriska förutsättningarna hos STs arbetslöshetskassa är goda. IAF:s bedömning är att arbetslöshetskassan har goda förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

STs arbetslöshetskassa har dokumenterade rutiner för arbetet med intern styrning och kontroll och genomför riskbedömningar och kontroll av både ärendehandläggning och omvärldsfaktorer.

Granskningen visar även att arbetslöshetskassan har bra ekonomi samt en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

Ärendehandläggningen fungerar bra på STs arbetslöshetskassa

Granskningen av ärenden av typerna förstagångsprövningar, återkrav och ärenden som rör inkomna underrättelser från Arbetsförmedlingen visar att handläggningen av dessa ärenden fungerar bra.

De granskade ärendena har utretts på ett bra sätt. Kommunikerings- och beslutsbrev är bra utformade och innehåller korrekt och relevant information.

IAF har till STs arbetslöshetskassa påpekat eller anmärkt mot brister i totalt fem av 92 granskade ärenden. IAF:s påpekanden och anmärkningar har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. STs arbetslöshetskassa har åtgärdat dessa brister.

IAF lämnar i rapporten ett påpekande som rör arbetslöshetskassans hantering av återkrav.

IAF påpekar

- att STs arbetslöshetskassa i flera granskade ärenden inte i tillräcklig omfattning har dokumenterat om de i samband återkraven har prövat frågan om eventuell uteslutning eller fränkännande från ersättning.

IAF bedömer att STs arbetslöshetskassa, genom de åtgärder de har redovisat till IAF, har åtgärdat den brist som påpekas i rapporten. Ingen ytterligare uppföljning är därför nödvändig.

Innehåll

1	Inledning	7
1.1	Hur har granskningen genomförts?	7
2	Förvaltning och organisation	8
2.1	Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll	8
2.1.1	Arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar	8
2.1.2	Verksamhet och förvaltning	9
2.1.3	Intern styrning och kontroll	10
2.1.4	Kompetens och bemanning	11
2.1.5	Tillämpning av regelverket	12
2.2	Granskning av årsredovisning	13
2.3	Granskningsområde medlemsrapportering	15
2.4	Skälen för IAF:s bedömning	16
2.5	Arbetslöshetskassans yttrande	16
3	Ärendegranskning	17
3.1	Allmänt om ärendegranskningen	17
3.2	Granskningsområde förstagångsprövningar	17
3.2.1	Skälen för IAF:s bedömning	17
3.3	Granskningsområde underrättelser	18
3.3.1	Skälen för IAF:s bedömning	18
3.4	Granskningsområde återkrav	19
3.4.1	Skälen för IAF:s bedömning	19
4	Redogörelse för åtgärder	21
	Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister	22
	Bilaga 2: IAF:s granskningsmodell	23
	Bilaga 3: Urval	24

1 Inledning

Utgångspunkten för denna granskningsmodell är att få en ökad helhetssyn genom att genomföra en granskning som belyser både arbetslöshetskassans förvaltning och organisation samt rättstillämpning i enskilda ärenden.

1.1 Hur har granskningen genomförts?

IAF har intervjuat kassaföreståndare och ordföranden i arbetslöshetskassans styrelse för att få en beskrivning av dess förvaltning, organisation och styrning. I samband med granskningen har även statens representant i arbetslöshetskassans styrelse kontaktats.

För att ge en fullständig bild av arbetslöshetskassans verksamhet innehåller rapporten även en beskrivning av arbetslöshetskassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare granskningar av årsredovisningen samt den prognos och budget som arbetslöshetskassan har lämnat till IAF.

Ärendegranskningen har gjorts utifrån granskningsmallar och har omfattat tre ärendetyper inom arbetslöshetsförsäkringen:

- förstagångsprövade ersättningsärenden
- ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning
- ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen.

I ärendegranskningen har IAF utgått från ärenden där arbetslöshetskassan har tagit beslut under veckorna 27–38 2020. I urvalet av ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt har både ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om en sanktion och ärenden där de beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion inkluderats. I urvalet av ärenden har en variation av orsaker till att underrättelsen hade skickats eftersträvat, för att även mindre vanliga orsaker skulle inkluderas.

Efter intervjun respektive ärendegranskningen fick arbetslöshetskassan ett protokoll med resultatet av IAF:s granskning. STs arbetslöshetskassa fick möjlighet att yttra sig över IAF:s granskningsprotokoll den 7 juli respektive den 13 november 2020. Arbetslöshetskassans yttranden kom in till IAF den 7 juli respektive den 2 december 2020.

Intervjun genomfördes under juni och ärendegranskningen under oktober 2020.

I bilaga 1 finns IAF:s fyrgradiga skala för bedömning av allvaret i de brister vi har funnit i vår tillsyn och granskning.

2 Förvaltning och organisation

I kapitlet beskriver vi resultatet av de intervjuer som IAF har haft med representanter för arbetslöshetskassan för att få en övergripande bild av hur arbetslöshetskassan bedriver verksamheten. I kapitlet beskriver vi även arbetslöshetskassans ekonomiska situation.

2.1 Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har goda förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag.
- Arbetslöshetskassan har dokumenterade rutiner för intern styrning och kontroll.
- Arbetslöshetskassan har utvecklade rutiner för kontroll och uppföljning av enskilda ärenden.

2.1.1 Arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar

STs arbetslöshetskassa har länge haft ett medlemsantal runt 75 000. Under första halvåret 2020 ökade antalet medlemmar. De flesta andra arbetslöshetskassor såg också en ökning under perioden.

Detta hänger med största sannolikhet ihop med den ökande arbetslösheten i spåren av coronapandemin. STs arbetslöshetskassa är Sveriges femtonde största arbetslöshetskassa.

I december 2020 hade cirka 1,7 procent av medlemmarna arbetslöshetsersättning.

Om STs arbetslöshetskassa¹

- Arbetslöshetskassan hade 78 236 medlemmar i december 2020.
- Cirka 60 % av medlemmarna är kvinnor.
- 1 314 av medlemmarna fick arbetslöshetsersättning i december 2020 (cirka 1,7 procent).
- Cirka 58 % av de som fick ersättning i december 2020 var kvinnor.

Under 2020 har genomströmningstiden hos STs arbetslöshetskassa i regel legat på mellan 4 och 5 veckor.²

¹ IAF:s statistikdatabas.

² IAF:s statistikdatabas. Genomströmningstid mäts som medianvärdet och definieras som antalet veckor från den första veckan en person har redovisat arbetslöshet på sin tidrapport till den vecka personen får sin första utbetalning från arbetslöshetskassan. Den inkluderar tiden det tar att få in

2.1.2 Verksamhet och förvaltning

Statens representant i arbetslöshetskassans styrelse har till IAF uppgett att hen anser att STs arbetslöshetskassa är en mycket väl fungerande arbetslöshetskassa.

Arbetslöshetskassans styrelse består av sju personer inklusive statens representant. Dessutom har personalen rätt att utse en ledamot som har närvaro- och yttranderätt men inte beslutanderätt. Även suppleanter till samtliga poster väljs. Den som väljs in i styrelsen eller blir utsedd till förtroendevald revisor får en utbildning i arbetslöshetsförsäkringen och den roll i arbetslöshetskassan som en styrelseledamot har. Styrelsens medlemmar och revisorer skriver på en sekretess- och jävsförbindelse.

Styrelsen, de förtroendevalda revisorerna och respektive suppleanter får tillgång till alla handlingar inför styrelsemöten genom att handlingarna läggs upp på intranätet där berörda kan logga in med bank-id för att läsa dem.

Minst en gång per år bjuds även samtliga suppleanter in till ett styrelsemöte för att få en genomgång av verksamheten och aktuella frågor.

Vid varje styrelsemöte presenterar den försäkringsansvariga aktuella frågor på arbetslöshetsförsäkringens område för att hålla styrelsen uppdaterad. En rapport om verksamheten i övrigt lämnas också. Kassaföreståndaren redogör även för arbetslöshetskassans ekonomiska situation och utveckling.

Vid styrelsebeslut säkerställs att ingen är jävig. Om någon skulle vara jävig, så lämnar den ledamoten rummet under den punkten. Beslut i sanktionsärenden och beslut i ärenden som rör utträden på grund av bristande betalning har delegerats till kassaföreståndaren av styrelsen.

Styrelsen utser ett arbetsutskott om två ledamöter och en suppleant. På arbetsutskottets möten presenterar kassaföreståndaren och den biträdande kassaföreståndaren underlag och statistik över verksamheten. Vid dessa möten informerar också den försäkringsansvariga om de beslut som kassaföreståndaren har

Arbetslöshetskassans verksamhet

- Arbetslöshetskassans verksamhetsområde omfattar personer anställda i stat, kommun och landsting samt personer i verksamheter som bedrivs på uppdrag av staten samt anställda inom understödsföreningar. Vidare omfattar verksamhetsområdet personer i företag eller inrättning samt deras underleverantörer vars verksamhet utgörs av samhällsservice och som helt eller delvis finansieras av skatter eller avgifter.
- Arbetslöshetskassan har sitt säte och bedriver sin verksamhet i Stockholm.

nödvändiga uppgifter, kommunicera med den enskilde och fatta beslut om att bevilja ersättning. Endast nya ärenden räknas med (så kallade förstagångsprövningar).

tagit samt förslag på remissvar och yttranden till domstol. Arbetsutskottet godkänner dessa innan de skickas. Arbetsutskottets möten protokollförs och presenteras för styrelsen.

Ordföranden i STs arbetslöshetskassas styrelse upplever att styrelsen och arbetsutskottet får bra rapporter från kansliet om det som behövs för att styra verksamheten. Styrelsens syn på verksamheten är att kompetensen är god på arbetslöshetskassans kansli, både när det gäller försäkringen och den ekonomiska förvaltningen.

2.1.3 Intern styrning och kontroll

I samband med granskningen har IAF tagit del av flera av arbetslöshetskassans styrdokument, till exempel internkontrollplan, beslutsordning och attestinstruktion.

Internkontrollplanen visar hur arbetslöshetskassan ska arbeta med att identifiera risker och förhindra eller minska risken för att dessa påverkar verksamheten.

Av attestinstruktionen framgår att kassaföreståndaren har attesträtt för arbetslöshetskassans förvaltningskostnader och finansieringsavgiften. Styrelsens ordförande ska attestera kassaföreståndarens utlägg. Samtliga transaktioner kontrolleras även genom förattest av den person som är ansvarig för en beställning.

Arbetslöshetskassan uppger att de har styrdokument, dokumentation om säkerhetsarbete samt rutiner och policyer som beskriver hur arbetet ska utföras. Arbetslöshetskassans organisation är inte allt för stor, vilket underlättar samarbetet inom kassan på alla nivåer men även medför att verksamheten är lättöverskådlig, enligt arbetslöshetskassan.

Vid STs arbetslöshetskassa finns en riskanalysgrupp som består av två handläggare, skyddsombudet, kassaföreståndaren och den biträdande kassaföreståndaren. Gruppen träffas en gång i månaden, oftare vid behov, och går igenom en så kallad risklista. Risker på listan prioriteras utifrån allvarlighetsgrad och åtgärdas därefter. Risklistan är uppdelad i olika områden som till exempel it, personal och rättssäkerhet. Inom varje område kartläggs, prioriteras och åtgärdas risker med hjälp av en handlingsplan som tas fram.

Verksamhetens mål framgår av arbetslöshetskassans verksamhetsplan. Den följs sedan upp i samband med årsredovisningen och resultatet presenteras för styrelsen och arbetsutskottet.

En granskningsgrupp granskar ärenden i efterhand för att säkra kvaliteten i ärendehandläggningen. Gruppen består av två handläggare och kassaföreståndaren som tillsammans går igenom ett antal ärenden. Fokus ligger på ett område halvårsvis och gruppen granskar hur ärendena har hanterats enligt en checklista som har tagits

fram för ändamålet. Identifierade felaktigheter och resultat återkopplas till ansvarig handläggare och till hela gruppen på en övergripande nivå. Även styrelsen får information om resultatet av granskningarna.

Omrövningar fördelas inledningsvis till kassaföreståndaren för en genomgång av ärendet och en kontroll om något i hanteringen ser felaktigt ut och om någon åtgärd i så fall behöver genomföras med anledning av det.

I arbetslöshetskassornas ärendehanteringssystem *AGA* finns en så kallad larmlista som den applikationsansvariga regelbundet kontrollerar. Där listas eventuella riskfyllda händelser i systemet, exempelvis ovanligt stora utbetalningar.

Arbetslöshetskassan har som rutin att, när ett ersättningsärende påbörjas, kontrollera så att ansvarig handläggare inte också är den som har beviljat medlemskapet. Om så är fallet ska ärendet lämnas över till någon annan.

Kassaföreståndaren menar att de på senare tid inte har uppmärksammat några generella brister i handläggningen som har krävt åtgärder. Enskilda fel hanteras efter hand som en del av ett kontinuerligt kvalitetsarbete.

2.1.4 Kompetens och bemanning

Arbetslöshetskassan har totalt 18 tillsvidareanställda. Av de tillsvidareanställda är tretton handläggare för både ersättnings- och medlemsärenden och en handläggare hanterar medlemsärenden och är även ekonomiassistent. En jurist är anställd som försäkringsansvarig på arbetslöshetskassan.

Kassaföreståndaren arbetar främst med frågor som rör försäkringen, verksamhetsutveckling och ekonomi, medan den biträdande kassaföreståndaren främst ansvarar för personal- och produktionsfrågor.

Arbetslöshetskassans bemanning

- STs arbetslöshetskassa har 18 tillsvidareanställda.
- 14 av dem arbetar helt eller delvis som handläggare.
- Handläggarna hanterar både ersättningsärenden och medlemsärenden.

Handläggarna är organiserade i tre arbetslag som till stor del jobbar självständigt med planeringen av det egna arbetet. En omorganisation genomfördes under 2019, där arbetsuppgifter om medlemshanteringen lades ut på alla handläggare. Att hantera både medlemsärenden och ersättningsärenden är tänkt att ge en god helhetssyn på verksamheten.

Ledningens mål är att alla handläggare ska kunna ta självständiga beslut i ärenden som rör anställda, ärenden som rör företagare, återkravsärenden och ändringsbeslut. Avsikten är att bidra till en hög kompetens bland personalen och en god service gentemot arbetslöshetskassans medlemmar. De flesta handläggare har även någon

ytterligare uppgift, till exempel ett applikationsansvar för något av datasystemen eller att utforma brevmallar. Några handläggare arbetar även med omprövningar eller med EU/EES-ärenden.

Vid nyrekryteringar efterfrågar STs arbetslöshetskassa erfarenhet av handläggning i frågor som rör arbetslöshetsförsäkringen eller liknande, samt akademisk utbildning.

Arbetslöshetskassan genomför försäkringsmöten varannan vecka och har möten som rör medlemsfrågor en gång i månaden. Dessa möten leds av den försäkringsansvariga, medan den applikationsansvariga ansvarar för att gå igenom eventuella förändringar i datasystemen. Utöver detta hålls utbildningar som rör specifika delar av försäkringen. En del sker internt på arbetslöshetskassan, en del genomförs med hjälp av externa konsulter och en del genom Sveriges a-kassor. Arbetslöshetskassan har en budgetpost för just utbildning som ska hålla handläggarna tillräckligt uppdaterade i arbetslöshetsförsäkringen och ge dem annan lämplig kompetenshöjning.

Handläggarna tar del av de handläggarstöd som Sveriges a-kassor publicerar. Utöver de stöden finns det på arbetslöshetskassans intranät interna rutiner, förtydliganden av Sveriges a-kassors handläggarstöd och annan information.

Som ett stöd i handläggningen kan enskilda handläggare vid behov rådgöra med den försäkringsansvariga.

2.1.5 Tillämpning av regelverket

Arbetslöshetskassans ledning ser i normalfallet inga speciella utmaningar i handläggningen av ersättningsärenden. Vid förändringar i regelverket krävs däremot extra arbete, som till exempel under våren 2020.³ I vanliga fall sker ett kontinuerligt arbete med att se över rutiner och att säkerställa att alla arbetar på ett likartat sätt.

Arbetslöshetskassan har en stor del anställda som har lång erfarenhet av handläggning inom arbetslöshetsförsäkringen, vilket de upplever bidrar till god kompetensöverföring och kontinuitet.

Den ersättningsökande lämnar uppgifter huvudsakligen genom plattformen *Mina sidor*, som är gemensam för arbetslöshetskassorna. STs arbetslöshetskassa har dessutom ett fåtal egna blanketter, framförallt för företagare, som kan skickas till den sökande vid behov.

³ En rad tillfälliga förändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) gjordes under våren 2020. Dessa handlade bland annat om förändringar i arbetsvillkoret, nivån på dagpenningen och hur medlemstiden ska beräknas.

Arbetslöshetskassan har som rutin att i varje ärende som innebär en förstagångsprovning göra en kontrollrutinsökning mot Försäkringskassan och CSN för att kontrollera om den sökande får eller har fått ersättning från någon av dem. Handläggaren ska också kontrollera om den sökande är engagerad i ett företag, för att ytterligare minska risken för felaktig ersättning.

Hur regelverket tillämpas i de ärenden som ingått i denna granskning redovisas närmare i kapitel 3.

2.2 Granskning av årsredovisning

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har en bra ekonomi och låg administrationskostnad per medlem.
- Arbetslöshetskassan har en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

IAF granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar utifrån IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor som reglerar hur årsredovisningen ska utformas och utifrån lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). I samband med granskningen beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal, vilket ger en bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Medlemmarna finansierar arbetslöshetskassornas administration via medlemsavgiften. Till de administrativa kostnaderna räknas exempelvis

personalkostnader, it-kostnader och övriga externa kostnader som lokalhyra. Låga administrationskostnader är en viktig faktor för att kunna ha låga medlemsavgifter, och göra det möjligt för flera att ta del av den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsförsäkringen via medlemskap i en arbetslöshetskassa.

Ekonomiska fakta och nyckeltal för STs arbetslöshetskassa 2019

- Resultat: - 5 581 000 kronor
- Eget kapital: 47 365 000 kronor
- Administrationskostnad per medlem: 388 kronor
- Kostnadstäckning eget kapital: 5 månader
- Soliditet: 85 procent
- Kassalikviditet: 130 procent

Från och med den 1 januari 2021 höjde STs arbetslöshetskassa medlemsavgiften från 110 kronor till 135 kronor per medlem och månad⁴ på grund av ökade kostnader för finansieringsavgiften till följd

⁴ Den 1 januari 2021 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas medlemsavgifter 140 kronor per månad och medlem.

av ökat medlemsantal och ökad genomsnittlig dagpenning. Vid intervjutillfället uppgav kassaföreståndaren att ambitionen är att ha så låg medlemsavgift som möjligt.

Arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem och år var 388 kronor 2019, vilket också är en av de lägsta administrationskostnaderna per medlem jämfört med övriga arbetslöshetskassor.⁵

Vid granskningen av årsredovisningarna för 2019 konstaterade IAF att arbetslöshetskassan har bra ekonomi. Arbetslöshetskassan redovisade ett negativt resultat på 5 581 000 kronor, och det egna kapitalet var 47 365 000 kronor. Arbetslöshetskassan redovisade även underskott 2018 och 2017 på cirka 5 000 000 kronor.

Kassaföreståndaren uppgav vid intervjun att de redovisade underskotten har varit en medveten budgeterad strategi för att minska det egna kapitalet som framför allt byggdes upp under 2007 och 2008 efter att den förhöjda finansieringsavgiften⁶ infördes.

I samband med granskningen har IAF tagit del av arbetslöshetskassans budget och prognos för 2020. För 2020 budgeterade ursprungligen arbetslöshetskassan återigen med ett negativt resultat, denna gång på 12 540 244 kronor. Detta skulle ha inneburit att det egna kapitalet skulle ha minskat med motsvarande belopp och beräknades uppgå till 34 824 756 kronor vid 2020 års slut. Efter höjningen av medlemsavgiften budgeterar dock arbetslöshetskassan med ett bättre resultat för innevarande år, ett knappt underskott på 350 000 kronor.

En arbetslöshetskassas inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret, ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.⁷ IAF anser, med utgångspunkt från detta, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som maximalt motsvarar ett års kostnader. Utifrån arbetslöshetskassans budget beräknas kostnadstäckningen⁸ för 2020 uppgå till knappt 4 månader, vilket är en minskning jämfört med tidigare år när kostnadstäckningen var 5 månader.

⁵ År 2019 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas administrationskostnad per medlem och år 566 kronor.

⁶ Mellan den 1 januari 2007 och den 30 juni 2008 betalade arbetslöshetskassorna en förhöjd finansieringsavgift till staten. Avgiften betalades för de medlemmar som inte var arbetslösa.

⁷ 44 § LAK.

⁸ Kostnadstäckning visar hur många månader det egna kapitalet täcker kostnader för administration, avgifter till staten och finansiella kostnader. Genom att relatera det egna kapitalet till arbetslöshetskassans kostnader går det att följa om en arbetslöshetskassas intäkter som inte används för löpande kostnader under verksamhetsåret används för sådana kostnader följande verksamhetsår.

Utifrån årsredovisningen för 2019 har IAF beräknat arbetslöshetskassans soliditet⁹ och kassalikviditet¹⁰. Soliditeten uppgick till 85 procent och kassalikviditeten till 130 procent. Nyckeltalen visar att arbetslöshetskassan har en mycket bra betalningsförmåga på lång sikt, och även att betalningsförmågan på kort sikt är rimlig.

2.3 Granskningsområde medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans inrapportering av medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal fungerar bra.

IAF har granskat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal, med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgift¹¹ från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp. De inrapporterade medlemsantalen ligger till grund för beräkningen av finansieringsavgiften. Granskningen har omfattat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsantal för första halvåret 2020. IAF konstaterar att inga avvikelser förekom mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalen i IAF:s tjänsteportal.

Samtliga av arbetslöshetskassans medlemmar hanteras i medlemssystemet *MIR* utan inblandning av närliggande organisation, vilket i det här fallet är fackförbundet ST. 2019 bytte arbetslöshetskassan medlemssystem från *Melos* till *MIR*. *MIR* består av två applikationer för medlemshanteringen: *PEGA* och *Soft Admin*. *PEGA* är portalen gentemot medlemmarna, där de kan begära in- och utträde samt se sina inbetalningar och kopior på fakturor med mera. *Soft Admin* är applikationen där arbetslöshetskassan hanterar medlemsavgifterna i form av ekonomi, konteringar och bristande betalning. Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att bytet av medlemssystem har underlättat och effektiviserat medlemshanteringen med fler automatiserade medlemsinträden och utträden.

⁹ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Denna beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och skulderna stora vilket kan innebära hög risk för verksamheten.

¹⁰ Kassalikviditet beräknas genom omsättningstillgångar i förhållande till kortfristiga skulder. En kassalikviditet på 100 procent innebär att arbetslöshetskassan kan betala de kortfristiga skulderna omgående under förutsättning att omsättningstillgångarna kan omsättas direkt.

¹¹ Enligt 48 § LAK ska en arbetslöshetskassa betala en finansieringsavgift till staten för att finansiera en del av statens kostnader för utbetald arbetslöshetsersättning. Finansieringsavgiften motsvarar 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

Medlemsantalet i arbetslöshetskassans har varit relativt konstant under lång tid. Men under år 2020 ökade medlemsantalet, högst sannolikt med anledning av coronapandemin. Under året ökade antalet medlemmar med 3 276, och den sista december 2020 uppgick medlemsantalet till 78 236. Kassaföreståndaren uppgav vid intervju tillfället att medlemstillströmningen är hanterbar för arbetslöshetskassan.

2.4 Skälen för IAF:s bedömning

Granskningen visar att förvaltningen och de organisatoriska förutsättningarna är bra hos STs arbetslöshetskassa. IAF har inte funnit anledning att bedöma annat än att STs arbetslöshetskassa har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Den interna styrningen och kontrollen av verksamheten bygger på dokumenterade rutiner och arbetslöshetskassan genomför riskbedömningar av både interna och externa faktorer. Utifrån granskningen bedömer IAF också att STs arbetslöshetskassa bedriver ett fullgott arbete med kontroll av enskilda ärenden.

Granskningen visar också att STs arbetslöshetskassa arbetar strukturerat med uppföljning och kontroll av ekonomin.

2.5 Arbetslöshetskassans yttrande

STs arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot beskrivningen av granskningsområdena styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll, men lämnat mindre förtydliganden.

3 Ärendegranskning

I kapitlet presenterar vi resultatet av den ärendegranskning som IAF har utfört vid STs arbetslöshetskassa.

3.1 Allmänt om ärendegranskningen

IAF har granskat totalt 92 ärenden inom ärendetyperna förstagångsprövade ersättningsärenden, ärenden som rör återkrav av utbetald arbetslöshetsersättning och ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelser från Arbetsförmedlingen.

IAF har till STs arbetslöshetskassa påpekat eller anmärkt mot brister i 5 ärenden: en brist avser ärendetyperna förstagångsprövningar och fyra ärendetyperna underrättelser. IAF:s påpekanden eller anmärkningar i enskilda ärenden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. I det här kapitlet sammanfattas resultatet från ärendegranskningen på en övergripande nivå.

IAF:s bedömningar avser bara de ärenden som har granskats och är därmed inte representativa för handläggningen av samtliga ärenden och ärendetyper vid STs arbetslöshetskassa.

STs arbetslöshetskassa har haft möjlighet att yttra sig över IAF:s bedömningar och kom in med ett yttrande den 2 december 2020.

3.2 Granskningsområde förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av förstagångsprövningar fungerar bra i de granskade ärendena.

3.2.1 Skälen för IAF:s bedömning

Arbetslöshetskassan använder standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt. Beslutsbrev är tydliga och bra utformade.

IAF har granskat 30 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut i förstagångsprövade ersättningsärenden. IAF bedömer att det finns brister i ett av dem. Bristen består i att normalarbetstid och normalinkomst har beräknats felaktigt.

IAF bedömer att det går att följa hanteringen av de allra flesta granskade ärenden på ett enkelt sätt. Arbetslöshetskassan har dokumenterat uppgifter som kommit in via till exempel telefonsamtal i tjänsteanteckningar. Handläggarna har använt kontrollrutinen mot Försäkringskassan och CSN, begärt in relevant underlag, och har utrett hela ramtiden.

STs arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning. Handläggarna har påmint om vikten av att kontrollera beräkningen av normalarbetstid och normalinkomst innan beslut.

3.3 Granskningsområde underrättelser

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av underrättelser från Arbetsförmedlingen fungerar bra i de granskade ärendena.

3.3.1 Skälen för IAF:s bedömning

Arbetslöshetskassan använder standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Beslutsbrev är tydliga, bra utformade och relevanta lagrum framgår.

IAF har i samband med granskningen tagit del av arbetslöshetskassans rutindokument för underrättelser från Arbetsförmedlingen.

IAF har granskat 32 ärenden om ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen.¹² IAF bedömer att det finns brister i fyra av dem. Bristerna består i att arbetslöshetskassan vid ett tillfälle brustit i att i beslutsbrevet ange ett från och meddatum vid ett beslut om att tillfälligt hålla inne ersättningen, samt att arbetslöshetskassan registrerat sitt beslut felaktigt vid tre tillfällen. Värt att påpeka är att IAF bedömer att felregistreringarna inte har drabbat de ersättningssökande på något sätt.¹³

¹² Av 43 § ALF framgår att en sökande ska varnas om denne utan godtagbart skäl inte medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan, utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till den offentliga arbetsförmedlingen inom utsatt tid, utan godtagbart skäl inte besökt eller tagit kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör vid överenskommen eller på annat sätt beslutad tidpunkt, utan godtagbart skäl inte sökt anvisat lämpligt arbete, eller inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

¹³ Vilka registreringar som gjorts i besluten är en del av det underlag som skickas till IAF från arbetslöshetskassornas datasystem. Dessa uppgifter utgör en del i den statistik om

IAF konstaterar utifrån de granskade ärendena att arbetslöshetskassan har handlagt de flesta ärenden på ett sätt som gör att de är lätta att följa. Handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som hämtats från tidrapporter, finns som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena. IAF bedömer att de granskade ärendena har hanterats inom rimlig tid från det att underrättelsen kommit in till arbetslöshetskassan och att besluten utifrån underlaget är korrekta.

STs arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning. Arbetslöshetskassan har kontrollerat de brevmallar som används när beslutsbrev skrivs för att försäkra sig om att från och meddatum hämtas till mallarna korrekt. STs arbetslöshetskassa delar vidare IAF:s uppfattning att korrekta beslutsregistreringar är viktigt och tar därför upp frågan regelbundet på möten som rör försäkringen.

3.4 Granskningsområde återkrav

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av ärenden om återkrav fungerar bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att arbetslöshetskassan i flera av de granskade ärendena inte i tillräcklig omfattning har dokumenterat om de i samband återkraven har prövat frågan om eventuell utslutning eller fränkännande.

3.4.1 Skälen för IAF:s bedömning

Arbetslöshetskassan använder standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt.

STs arbetslöshetskassa följer Sveriges a-kassors handläggarstöd om återkrav och sanktion i sin hantering av återkravsärenden. Utöver det finns ett mer praktiskt internt skriftligt stöd, *Rutiner för återkrav*, som IAF har tagit del av.

arbetslöshetsförsäkringen som IAF sammanställer och tillhandahåller. Det är därför viktigt att underlaget är korrekt.

IAF har granskat 30 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut om återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning.¹⁴ IAF bedömer att samtliga ärenden är korrekt hanterade i sak.

IAF konstaterar att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa ärendets gång och att relevant underlag finns. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder är som regel dokumenterade i de granskade ärendena.

IAF bedömer dock att det i flera granskade ärenden finns brister i dokumentationen av om arbetslöshetskassan i samband med återkraven har prövat frågan om eventuell uteslutning av medlemmen eller fränkännande av rätt till ersättning. Det är IAF:s uppfattning att arbetslöshetskassan bör dokumentera skälen till varför de i samband med ett återkrav inte utesluter den sökande eller fränkänner den sökandes rätt till ersättning.

STs arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning. Arbetslöshetskassan uppger att deras rutin för återkravsärenden är att bedömningen av en eventuell uteslutning av medlemmen eller fränkännande av rätt till ersättning ska dokumenteras i ärendet. Arbetslöshetskassans uppfattning är att bedömningen görs, men att det är dokumentationen som brustit i ärendena. En repetitionsutbildning har med anledning av detta genomförts under december 2020.

¹⁴ En ersättningstagare som har fått arbetslöshetsersättning utan att ha rätt till det eller har fått arbetslöshetsersättning med ett för högt belopp, kan enligt 68 § ALF bli återbetalningsskyldig för den ersättning som betalats ut felaktigt.

4 Redogörelse för åtgärder

IAF bedömer att STs arbetslöshetskassa, genom de åtgärder som redovisades i yttrandet, har åtgärdat de brister som påpekades eller anmärktes mot i rapporten. Ingen ytterligare uppföljning är därför nödvändig.

Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister

När vi genom vår tillsyn och granskning har funnit brister i tillämpningen av regelverket eller i den övriga verksamheten, ska vi påtala bristerna till den aktör vi har granskat. För att tydliggöra denna återkoppling och för att underlätta för aktören att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna, bedömer vi allvaret i bristerna utifrån nedanstående fyrgradiga skala.

1. **Påpekande**
IAF påpekar en brist, när bristen inte har fått några eller endast små konsekvenser.
 2. **Anmärkning**
IAF riktar en anmärkning mot den aktör vi har granskat när bristen är av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
 3. **Kritik**
IAF riktar kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller när bristen är allvarlig men mindre omfattande.
 4. **Allvarlig kritik**
IAF riktar allvarlig kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är av större omfattning eller avser allvarligare avsteg från gällande regelverk, eller av sådan art att den riskerar att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.
-

Bilaga 2: IAF:s granskningsmodell

IAF har utvecklat en granskningsmodell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten är en processinriktad granskningsmetod, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningsinsatsen ska omfatta flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper för att få en ökad helhetssyn. De första processinriktade granskningarna av arbetslöshetskassor genomfördes 2017.

Enligt denna modell granskas arbetslöshetskassorna utifrån förutbestämda granskningsområden. Granskningsområdena delas upp i två grupper. Grupp 1 innehåller granskningsområden inom arbetslöshetskassans förvaltning och organisation och grupp 2 innehåller granskningsområden inom arbetslöshetskassans ärendehandläggning. I granskningen ingår, förutom rättstillämpningen, att granska arbetslöshetskassans allmänna handläggning av ärenden, dokumentation och beslutsbrev. För varje arbetslöshetskassa som granskas väljer IAF ett antal granskningsområden. Från grupp 1 väljs normalt samtliga granskningsområden. Valet av granskningsområden i grupp 2 utgår normalt utifrån en riskanalys.

Granskningen på STs arbetslöshetskassa omfattar samtliga granskningsområden inom grupp 1, förvaltning och organisation. Utifrån en riskanalys har IAF beslutat att granska följande granskningsområden från grupp 2, ärendegranskning:

- förstagångsprövade ersättningsärenden
- ärenden som för ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen
- ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning.

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning etc. genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaföreståndare, styrelseordförande och eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett antal områden som delas med arbetslöshetskassan i förväg. Intervjuerna syftar till att ge IAF en uppfattning om STs arbetslöshetskassas förvaltning, organisation och förutsättningar att bedriva verksamheten. Ett annat syfte är att IAF ska få en uppfattning om arbetslöshetskassans arbete med intern kontroll och kvalitetsarbete samt hur arbetslöshetskassan i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet i sin handläggning av ärenden genom styrningen av verksamheten.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Bilaga 3: Urval

Förstagångsprövningar

För granskning av förstagångsprövade ersättningsärenden har IAF utgått från ersättningsperioder där beslut har tagits under veckorna 27–38 2020. 30 slumpmässigt valda ärenden har granskats.

Underrättelser

För granskning av ärenden som rör underrättelser har IAF utgått från mottagna underrättelser med grund i 43 § ALF, där arbetslöshetskassan har beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion och där de har beslutat om en sanktion. Besluten har tagits under veckorna 27–38 2020.

Ärendena har delats upp utifrån orsaken till att underrättelsen skickats för att IAF skulle kunna granska varierande orsaker till underrättelsen. IAF har granskat 16 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan beslutat om en sanktion och 16 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan beslutat om att inte ge en sanktion.

Återkrav

För granskning av ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning har IAF utgått från ärenden om återkrav som har beslutats under veckorna 27–38 2020. 30 slumpmässigt valda ärenden har granskats.

Postadress:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150 - 48 70 00
Fax: 0150 - 48 70 02
E-post: iaf@iaf.se
Webbplats: www.iaf.se

